

KRUS: Bezpieczna praca kombajnem zbożowym

Napisano dnia: 2026-07-22 08:54:05

Kombajny zbożowe znacznie upraszczają proces zbioru żniw. To potężne maszyny o dużej mocy i złożonej konstrukcji wymagają jednak odpowiednich kwalifikacji, właściwej eksploatacji oraz skrupulatnego przygotowania do pracy.

Odpowiednia odzież to podstawa

Przystępując do obsługi kombajnu, rolnik musi zadbać o właściwy ubiór roboczy. Bluza oraz koszula powinny być dokładnie zapięte, a ich mankiety nie mogą luźno zwisać. Przestrzeganie tej zasady zapobiega pochwyceniu odzieży przez ruchome elementy maszyny. Bardzo ważne jest stabilne obuwie z usztywnioną cholewką, podeszwą antypoślizgową i podnoskiem chroniącym palce stóp. Niezbędne jest również nakrycie głowy, zwłaszcza w przypadku długich włosów. Podczas pracy na otwartym pomoście operator powinien stosować maseczkę przeciwpyłową do ochrony dróg oddechowych oraz ochronniki słuchu. Z kolei przy usuwaniu zanieczyszczeń, montażu i demontażu kosy czy kontakcie z pyłami eksploatacyjnymi i smarami należy bezwzględnie używać okularów oraz rękawic ochronnych.

Przygotowanie techniczne maszyny

Przed rozpoczęciem pracy operator zobowiązany jest szczegółowo zapoznać się z instrukcją obsługi oraz zasadami regulacji i konserwacji maszyny. Kombajn musi być w pełni sprawny technicznie. Obowiązkowe wyposażenie obejmuje właściwe oświetlenie, sprawny sygnał dźwiękowy, lusterka zewnętrzne, szczelną i wentylowaną kabinę, sprawny sprzęt gaśniczy, światło ostrzegawcze (tzw. kogut) oraz kliny pod koła.

W ramach codziennej obsługi należy skontrolować stan układów: kierowniczego, jezdnego i hamulcowego, a także instalacji rozruchowej i elektrycznej. Kontroli wymaga również szczelność układu paliwowego oraz napięcie pasów klinowych. Szczególną uwagę należy zwrócić na zespół żniwny, młócający. Ważnym elementem profilaktyki przeciwpożarowej jest systematyczne usuwanie plew i kurzu, zwłaszcza z obudów łożysk wałów. Czynności obsługowe i regulacyjne należy wykonywać wyłącznie przy wyłączonym silniku.

Bezpieczny transport i eksploatacja

Korzystanie z kombajnu oraz jego codzienna eksploatacja wiążą się z kilkoma zasadami bezpieczeństwa. Pomost oraz drabinka muszą być systematycznie czyszczone, aby zapobiec poślizgnięciom i upadkom. Podczas wchodzenia do kabiny lub schodzenia z pomostu należy zawsze obracać się przodem do maszyny i zachowywać trzy punkty podparcia. Na pomoście lub w kabinie może przebywać wyłącznie operator. Przed uruchomieniem silnika lub któregoś z zespołów kombajnu należy ostrzec osoby postronne – zwłaszcza dzieci – za pomocą sygnału dźwiękowego. Należy również upewnić się, że nikt nie znajduje się w pobliżu pojazdu. Na czas transportu oraz przerw w pracy przyrząd tnący musi być osłonięty.

Poruszanie się po drogach publicznych

Na tylnej ścianie maszyny musi znajdować się trójkątna tablica, która wyróżnia pojazdy wolnobieżne. Podczas transportu przyrząd żniwny należy przewozić wyłącznie w specjalnym wózku transportowym. W trakcie jazdy operator ma obowiązek stosować się do przepisów ruchu drogowego, używać żółtych świateł błyskowych oraz w miarę możliwości zjeżdżać jak najbliżej do prawej krawędzi jezdni, aby ułatwić wyprzedzanie i wymijanie innym pojazdom.

Bezpieczeństwo na polu

Praca w gospodarstwie wymaga doskonałej koordynacji. Przed rozpoczęciem zbiorów operator kombajnu i kierowcy ciągników powinni ustalić zasady bezpiecznego opróżniania zbiornika na ziarno. Kierujący ciągnikiem nie może podjeżdżać do miejsc nawrotów, aby uniknąć kolizji. Podczas manewrowania i ruchu maszyny należy zachować szczególną ostrożność. W czasie pracy i przejazdów rura wyładowcza musi być złożona, aby nie zahaczyła o linie energetyczne. Nie wolno zbliżać się ani dotykać rękami elementów będących w ruchu. Jeśli zajdzie konieczność naprawy pod podniesionym hydraulicznie przyrządem żniwnym, należy go dodatkowo zabezpieczyć mocną i stabilną podporą mechaniczną. Listwę nożową po wyjęciu z mechanizmu tnącego trzeba zabezpieczyć dedykowaną osłoną.

Ochrona przeciwpożarowa

Ze względu na pracę w suchym otoczeniu ochrona przeciwpożarowa jest bardzo ważna. Kombajn musi być wyposażony w sprawne i zalegalizowane gaśnice proszkowe i pianowe. Wszelkie prace naprawcze wymagające spawania albo cięcia szlifierką można wykonywać wyłącznie po uprzednim usunięciu materiałów łatwopalnych. Należy również pamiętać, aby osłonić obszar iskrzenia i zabezpieczyć stanowisko podręcznym sprzętem gaśniczym. Zabrania się palenia tytoniu i używania otwartego ognia w pobliżu maszyny.

Kategoryczne zakazy i higiena pracy

Nowoczesnym i bardzo pomocnym urządzeniem jest montaż kamery cofania, która ułatwia manewrowanie i kontrolę przestrzeni za pojazdem. Na wyposażeniu maszyny, powinna znajdować się również dobrze wyposażona apteczka. Operator powinien mieć przy sobie telefon komórkowy, aby w razie potrzeby szybko wezwać pomoc.

Podczas upałów bardzo ważne jest regularne spożywanie dużych ilości płynów bogatych w minerały oraz robienie przerw na regenerację sił.

Złamanie podstawowych zasad bezpieczeństwa grozi kalectwem, a nawet śmiercią. Niedopuszczalne jest uruchamianie kombajnu przez dzieci, osoby nietrzeźwe lub będące pod wpływem środków odurzających. Zabrania się również wchodzenia i schodzenia na maszynę w czasie jazdy. Koszenie na polach o pochyłości powyżej 10° jest zakazane, o ile maszyna nie jest do tego fabrycznie przystosowana. Kombajnów nie można używać do dokonywania omłotów wewnątrz pomieszczeń

gospodarczych.

Przestrzeganie zasad BHP podczas pracy z kombajnem zbożowym usprawni proces zbioru plonów i będzie miało pozytywny wpływ na bezpieczeństwo rolników oraz wszystkich osób pomagających przy żniwach.

Damian Bartkowski

Starszy specjalista

Placówka Terenowa KRUS w Bystrzycy Kłodzkiej

Fot. **AI**